

het verhaal

De Chinese arbeiders pikken het niet langer

SOCIALE STRIJD De fabrieksarbeiders die in China iPhones in elkaar schroeven, zijn het beu: de overuren, de eenzaamheid, de gezondheidsrisico's, en het verbod om het terrein te verlaten. Ze gaan liever de confrontatie met de autoriteiten aan dan te berusten in een uitzichtloos lot.

Het lijken beelden uit een dystopische rampenfilm. Eenheden van honderden volledig in het wit gehulde en gemaskerde ordehandhavers die een megafabriek omsingelen, terwijl het opgesloten werkvolk zich wanhopig een weg naar buiten probeert te banen. In de confrontaties gaan beide partijen elkaar te lijf met stokken en ander improviserend wapentuig. De beelden wekken de indruk van een op handen zijnde burgeroorlog of gewelddadige revolutie.

De filmpjes van de rellen in de Foxconn-fabriek in het Chinese Zhengzhou, die de afgelopen dagen op sociale media te zien waren, zijn spectaculair. Zeker voor een land als China, waar iedereen geacht wordt netjes in de pas te lopen en tegenkanting, in welke vorm dan ook, niet op prijs wordt gesteld. Bovendien is het niet de eerste keer dat het personeel van deze fabriek, waar 200.000 mensen werken, in opstand komt. Eind vorige maand was dat ook al het geval. Grote groepen arbeiders verlieten toen de fabriek, hoewel dat eigenlijk niet toegelaten was, omdat ze wegens het zero-covidbeleid binnen de fabrieksbubbel moesten blijven.

De incidenten van de afgelopen dagen zijn een indirect gevolg van de leegloep. Door de massale desertie van de fabrieksarbeiders dreigde Foxconn zijn productie-doelstellingen te missen, net op het moment dat opdrachtgever Apple hoog had ingezet op de nieuwe iPhone 14 Pro, die Foxconn vervaardigt. Om toch voldoende personeel aan boord te houden, beloofde de fabrieksdirectie hoge bonussen voor wie bereid was te blijven of terug te keren. Maar bij het personeel rees deze week twijfel of die belofte nagekomen zou worden.

Bovendien heerst er bij de arbeiders grote angst om besmet te worden met het coronavirus. De besmettingen in China lopen weer op, ondanks de strenge lockdowns in het hele land.

Sterven voor een iPhone

'Door de combinatie van al die factoren loopt de psychologische stress bij het personeel huizenhoog op', zegt Jenny Chan aan de telefoon vanuit Hongkong. Zij is hoogleraar aan de Hong Kong Polytechnic University en doet al meer dan een decennium onderzoek naar de arbeidsomstandigheden in de tientallen megafabrieken van Foxconn in China. Haar undercover-research leidde vorig jaar tot het boek *Dying for an iPhone: Apple, Foxconn, and the Lives of China's Workers*.

Aanleiding voor haar onderzoek was de zelfmoordgolf die in 2010 een Foxconn-fabriek in Shenzhen trof. In vijf maanden tijd sprongen toen twaalf jonge werknemers uit het raam van het flatgebouw waar in ze gehuust waren. Foxconn reduceert de werknemers tot schroefjes in een machine die 24 uur per dag de onverzadigbare wereldwijde honger moet stillen naar de elektronische gadgets die het kenmerk zijn geworden van onze beschaving', schreven Chan en twee andere onderzoekers in 2016 in een onderzoeksrapport over de Foxconn-arbeidsomstandigheden voor de European Trade Union Institute (Etuil).

In dat rapport wordt een grimmig beeld geschilderd van het dagelijks leven als Foxconn-werknemer. De aan de fabriek verbonden woonkamers huisvesten een enorme massa arbeidsmigranten die het moeten stellen zonder de steun van hun

familienetwerk. Of de werknemer alleenstaand is of getrouwd, hem of haar wordt een plek in een stapelbed toegewezen. Meer privéruimte dan dat bed, eventueel afgescheiden door een zelfgemaakt gordijn, is er niet. Omdat de kamergenoten vaak in verschillende afdelingen werken en verschillende shifts draaien, is het moeilijk om een sociaal netwerk uit te bouwen.

'Door in opstand te komen tegen het management en de autoriteiten, riskeren de arbeiders detentie of gevangenisstraf'

Jenny Chan
Hong Kong Polytechnic University

Op de fabrieksmuren staan leuzen geschreven als: 'Efficiëntie is belangrijk, elke minuut, elke seconde.' Of: 'Streef doelstellingen na, of de zon zal niet langer opkomen.' Een werknemer beschrijft hoe hij elke tien seconden vijf taken moet uitvoeren: 'Ik pak het moederbord, scan het logo, steek het in een antistatische hoes, kleef er een label op, en zet het op de band.' Een ander beschrijft hoe fouten worden bestraft: een groep van honderd arbeiders wordt apart genomen, en één van hen moet hardop de fout bekennen. 'Het is een vorm van gezichtsverlies, heel gênant. Meisjes beginnen vaak te huilen.'

Sindsdien is er nauwelijks iets veranderd, stelt Chan vast. Het Foxconn-management blijft doof voor de talrijke en frequente verzoeken van de arbeiders. Dat de frustraties nu tot een uitbarsting komen, verbaast haar niet. Dit is een tragedie die Foxconn zelf heeft uitgelokt. De vereisten inzake productiviteit en snelheid die Apple vraagt, zijn voor het management belangrijker dan de eisen van het personeel over arbeidsomstandigheden en gezondheid.

Besmette arbeiders

De toestand op het terrein is nu chaotisch, zegt Chan. Er is niet alleen de onduidelijkheid over de betaling van de beloofde bonussen, maar ook het weinig transparante covid-beleid. De arbeiders hebben nauwelijks een idee van de eigenschappen van het virus. De fabriek is al wekenlang van de buitenwereld afgesloten om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Er zijn arbeiders besmet, al blijft onduidelijk hoe veel precies. De werknemers zijn soms maandenlang vastokt van elke vorm van ontspanning en kunnen het terrein niet verlaten. Zelfs binnen het fabrieksterrein is hun bewegingsvrijheid beperkt: ze moeten vaste routes volgen en mogen geen contacten hebben met collega's uit andere woonkamers. In veel gevallen slapen ze met meer dan tien op een slaapzaal.

Eind vorige maand tekende de ngo 'China Labor Watch' op tot welke toestanden dit beleid aanleiding gaf. 'Besmette arbeiders zijn verplaatst naar een onafgewerkt gebouw, waar meerdere mensen in één kamer worden ondergebracht. Ze verblijven daar zonder medisch toezicht of voldoende

voedsel. Arbeiders die in de fabriek blijven, worden door het management gedwongen om de productie gaande te houden, ondanks het gestegen risico op blootstelling aan het virus', schreef de ngo op zijn website. Het closed-loopsysteem waarbij fabrieken een afgesloten bubbel vormen, is vooral bedoeld om de productie gaande te houden. Foxconn staat onder zware druk. Apple zag zich al gedwongen om te erkennen dat er door de problemen in Zhengzhou minder exemplaren van de iPhone 14 Pro van de band zullen lopen dan gehoopt.

Biddende handjes

Met screenshots van berichten op de sociale media Wechat en Weibo toont China Labor Watch aan dat de gezondheidsrisico's ondergeschikt gemaakt worden aan de productiedoelen. 'Mijn collega testte positief, maar hij werd niet in quarantaine geplaatst. Hij zit nu te eten in de slaapzaal.' Het bericht wordt gevolgd door een emoji van een gezichte die lacht en huilt tegelijk. Andere posts zijn afkomstig van kinderen van arbeiders, die klagen dat hun zieke moeders aan hun lot worden overgelaten. 'Alstublieft mensen, dit is belangrijk. Ik hoop dat zo veel mogelijk mensen dit lezen.' Gevolgd door drie emoji's van biddende handjes.

Veel van de Foxconn-werknemers zijn afkomstig van verafgelegen gebieden. Het personeel kan niet collectief zijn eisen en vragen overbrengen. Alleen al dat gebrek aan vrije vakbonden is een inbreuk op de standaarden van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Die verbieden ook 'elke onvrijwillige vorm van werk'. Of het

fabriek werken waar besmettingen zijn vastgesteld, omdat ze het geld nodig hebben. Ze hebben kleine kinderen, of hulpbehoevende ouders. Door in opstand te komen tegen het management en de autoriteiten, riskeren ze nu zelfs detentie of gevangenisstraf. Dat toont aan hoe diep de frustraties zitten.'

'Meer privéruimte dan een bed, eventueel afgescheiden door een zelfgemaakt gordijn, is er niet'

Onderzoeksrapport over werkomstandigheden bij Foxconn

Een van de oorzaken van de slechte arbeidsomstandigheden is volgens Chan ook dat het personeel op geen enkele manier structureel in dialoog kan gaan met het management. 'Er is een vakbond, maar in China zijn vakbonden niet representatief en bovendien ondergeschikt aan de één-partijstaat. Er is geen dialoog mogelijk en er is een onevenwichtige machtsverdeling. Het personeel kan niet collectief zijn eisen en vragen overbrengen.' Alleen al dat gebrek aan vrije vakbonden is een inbreuk op de standaarden van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Die verbieden ook 'elke onvrijwillige vorm van werk'. Of het

closed-loopsysteem in China onder die definitie valt, is onzeker.

Dat er in al die jaren nog niets veranderd is aan de arbeidsomstandigheden is verbeterd, wijdt Jenny Chan voor een groot stuk aan Apple. 'Dat bedrijf is maar bezig met één ding: winst maken. Het betekent voor Foxconn dat de leveringskalender en de kwaliteitseisen allesbepalend zijn. Het is heel duidelijk dat Apple totaal niet inzicht met de vaststelling dat er geen mechanisme is om arbeidersrechten af te dwingen.'

Gepensioneerde soldaten

In de loop der jaren is er tussen Apple, Foxconn en de Chinese overheid een hechte onderlinge afhankelijkheid gegroeid die heel moeilijk te doorbreken is, zegt ze. De stad Zhengzhou wordt niet voor niets iPhone City genoemd. 'Zonder de fabriek zouden de exportcijfers van de stad en de provincie instorten. Vandaar ook de bereidheid om ambtenaren en gepensioneerde soldaten voor de iPhone-productie in te schakelen. Heel wat lokale toeleveranciers zijn ook afhankelijk van het succes van Foxconn. Problemen kunnen een domino-beweging in gang zetten, waarbij veel banen op de helling komen te staan.'

De reputatie van Foxconn als bevoorrechte onderaannemer van Apple was lange tijd onberispelijk, maar is de laatste jaren aan het tanen. De moeizame relatie tussen de Verenigde Staten en China heeft daarmee te maken, maar ook de aanhoudende stroom negatieve berichten over de werkomstandigheden. Eerder dit jaar veroorzaakte Apple ophef door aan te kondigen een klein deel van de iPhone-productie naar India te verplaatsen. Het is duidelijk

dat Apple zijn eieren liever niet langer in één mandje stopt. Tegelijk is het moeilijk om volledig los te komen van Foxconn, omdat deze leverancier hoge kwaliteit kan leveren. Niet alleen de productie wordt aan het bedrijf uitbesteed, ook heel wat onderzoek en ontwikkeling wordt in China uitgevoerd.

1,2 miljard euro winst

Dat er veel op het spel staat, blijkt uit de financiële rapportering van Foxconn, waarvan het hoofdkwartier zich in Taiwan bevindt. In het kwartaal tussen juli en september steeg zowel de winst als de omzet van het bedrijf naar het hoogste niveau ooit voor die periode. De winst beliep omgerekend 1,2 miljard euro. Ondanks de pandemie verwachtte Foxconn nog altijd dat het in het vierde kwartaal nog hogere resultaten zou behalen. Foxconn-ceo Young Liu zei dat 'het verzekeren van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers altijd de grootste betrachting van het management is geweest.' Maar hij voegde daaraan toe dat op een campus met meer dan 200.000 werknemers 'krachtig management nodig is om de preventie-maatregelen te doen opvolgen en de productie normaal te laten verlopen. Er worden veel fakenews-video's gepost, die met opzet onwaarheden verspreiden en veel paniek veroorzaken. We vragen dat iedereen zich houdt aan de officiële mededelingen.' Geen goed idee, vindt Jenny Chan. 'Foxconn heeft zich nu verontschuldigd, en wijst de problemen aan een technische vergissing. Dat is een grote leugen en een bedrog voor het personeel.'

Ruben Moolijam